

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT
PRAWA SPOŁECZNEGO

Warszawa, 4 kwietnia 2011 r.

RCL DPS 5607-1/11

Notatka

w sprawie wystąpienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dotyczącego zasad pozyskiwania w gminach danych osobowych w procesie rekrutacji dzieci i młodzieży do szkół i przedszkoli

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwrócił się do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o podjęcie prac legislacyjnych mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości i nadużyć w zakresie ingerowania w prywatność osób ubiegających się o przyjęcie ich dzieci do przedszkoli. Zdaniem GODO w procesie rekrutacji gminy prowadzące przedszkola żądają od rodziców danych mających charakter danych wrażliwych, ingerując nadmiernie w prywatność rodziny dziecka. GODO zauważa przy tym, że zakres danych jest różny w poszczególnych gminach. Zapobiec tej sytuacji może jedynie stworzenie właściwych przepisów, które w sposób jednolity dla wszystkich gmin ustalą zasady rekrutacji. Minister Edukacji Narodowej stwierdził jednak, że zakładanie i prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym gmin, które w związku z tym samodzielnie mogą ustalać mechanizmy rekrutacji dzieci (przy czym pozyskiwanie danych osobowych nie może wykraczać poza przepisy zawarte w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych), a Minister Edukacji Narodowej nie sprawuje nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego prowadzących szkoły i przedszkola. W konkluzji stwierdzono, że nie ma powodu do wszczęcia postępowania legislacyjnego, zmierzającego do zamieszczania przepisów w tym zakresie w ustawie o systemie oświaty.

Zgodnie z upoważnieniem zamieszczonym w art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa warunki i tryb przyjmowania uczniów m.in. do publicznych przedszkoli, uwzględniając w szczególności zasadę powszechnej dostępności do tych przedszkoli. Zasada powszechnego dostępu do przedszkola publicznego wynika także z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy. Rozporządzenie Ministra Edukacji

Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 20, poz. 232 oraz z 2009 r. Nr 31, poz. 208), wydane na podstawie tego upoważnienia, zamieszcza jednak w § 2 przepisy określające kolejność przyjmowania dzieci do przedszkola i oddziału przedszkolnego. Pierwszeństwo w przyjęciach przysługuje dzieciom w wieku 6 lat odbywającym roczne przygotowanie przedszkolne, następnie przyjmowane są dzieci samotnych matek lub ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności lub całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, a także dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych. Należy zgodzić się z G10DO, że przepis ten istotnie narusza ustawową zasadę powszechnej dostępności do przedszkoli. Przepisy ustawy nie zawierają upoważnienia do różnicowania statusu dzieci przyjmowanych do przedszkoli oraz ich rodzin, nie zawierają więc także wskazówek jakie dane mają ten status potwierdzać. Przepisów w tym zakresie nie zamieszczono również w rozporządzeniu. Gminy, jak wynika z wystąpienia G10DO, samodzielnie i w sposób niejednolity, ustalają więc zakres danych, które ich zdaniem uzasadniają preferencje w rekrutacji do przedszkoli, a także dokumentów, które je potwierdzają. Dokumenty, o których mowa w wystąpieniu G10DO, np. orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym, czy dane o stanie zdrowia rodziny i dziecka, zawierają dane zbędne w procesie rekrutacji do przedszkola, a mające charakter danych wrażliwych, w rozumieniu przepisów art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.). Zbieranie i przetwarzanie takich danych jest dopuszczalne wyłącznie wówczas, gdy zezwala na to przepis ustawy.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że stanowisko przedstawione przez G10DO jest zasadne. Jeżeli rekrutacja dzieci do przedszkoli wymaga wprowadzenia preferencji dla niektórych grup i udowodnienia spełnienia określonych wymogów przez dzieci lub ich rodziny, to przepisy zawierające wymogi zaliczenia do grup przyjmowanych w pierwszej kolejności oraz zakres danych, które mogą być zbierane w celu potwierdzenia spełnienia powyższych wymogów, powinny zostać zamieszczone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Wydaje się, że powyższe problemy mogłyby zostać rozwiązane przy okazji trwających obecnie prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw.